
Druhý pražský mezinárodní seminář k otázkám výuky angličtiny pro neslyšící a nedoslýchavé studenty

---

Druhý pražský mezinárodní seminář k otázkám výuky angličtiny pro neslyšící a nedoslýchavé studenty

Druhý pražský mezinárodní seminář k otázkám výuky angličtiny pro neslyšící a nedoslýchavé studenty

Místo konání: Mediátéka Jazykového centra Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze

Termín: 22. – 27.8.2004

V posledním srpnovém týdnu uspořádala Mediátéka JC FF UK pod záštitou rektora Univerzity Karlovy, Prof. Ing. Ivana Wilhelma, CSc., a děkana Filozofické fakulty, Prof. PhDr. Jaroslava Vacka, CSc., ve spolupráci s Národním technologickým institutem pro neslyšící (NTID) v Rochesteru, USA, druhý mezinárodní seminář pro učitele angličtiny pro neslyšící. Tento seminář by se však nemohl konat bez pomoci japonské nadace Nippon, která navštívila v říjnu 2003 FF UK, a poskytla Mediátéce sponzorský dar na jeho uspořádání.

Primárně byl tento seminář, jehož se zúčastnilo celkem 66 účastníků, určen učitelům jazykových kateder českých vysokých škol, zabývajících se cizojazyčnou výukou neslyšících. Na všechny české školy byla informace o jeho konání zaslána celkem třikrát. Z celkového počtu účastníků byli 3 zahraniční lektori neslyšící, 3 mladé české vyučující neslyšící, 1 česká vyučující nedoslýchavá, 18 pedagogů z českých vysokých škol, 10 pedagogů z českých základních a středních škol pro sluchově postižené, 16 pedagogů bylo ze zahraničí. Je potěšitelné, že oproti prvnímu semináři v roce 2000 výrazně stoupla účast učitelů vysokých škol. I tentokrát se mohli semináře bezplatně zúčastnit také neslyšící i slyšící studentky a studenti oboru Čeština v komunikaci neslyšících realizovaného na FF UK. Semináře se zúčastnilo celkem 6 studentek a studentů neslyšících a nedoslýchavých a 5 studentek slyšících. Zbývající počet účastníků semináře tvořili čestní hosté z různých profesí a seminární tým, zabezpečující průběh celé akce.

Jednácím jazykem semináře byla ustanovena angličtina, američtí a britští kolegové používali rovněž amerického a britského znakového jazyka (ASL a BSL) a osobních tlumočnicků znakového jazyka. Vzhledem k tomu, že dosud v Čechách bohužel není ani jediný tlumočnick znakového jazyka, který by byl specializován na přímé tlumočení z ASL, BSL nebo z angličtiny do českého znakového jazyka, Mgr. Pavla Machová z Pedagogické fakulty Univerzity v Hradci Králové, která měla možnost navštívit v roce 2003 společně se svými studenty v rámci programu Letní školy Gallaudetovu univerzitu v USA, se ochotně ujala tohoto nesnadného úkolu a tlumočila skupince mladých českých neslyšících a nedoslýchavých učitelek a studentek alespoň část přednášek a seminářů do českého znakového jazyka.

Týdenní program semináře, který byl zahájen v podvečer 22. srpna seznamovací recepcí v prostorách starobylého Karolina, byl nabitý a pestrý. Dopoledne se konaly přednášky na FF UK ve Šporkově paláci, odpoledne probíhala praktická cvičení doplněná bohatou diskusí k problematice cizojazyčného studia neslyšících. Slavnostního zahájení semináře ve Šporkově paláci, spojeného s předáním diplomů těm, kteří se nejvíce zasloužili o rozvoj programu výuky angličtiny pro neslyšící a nedoslýchavé studenty na FF UK, se zúčastnili také čestní hosté: prorektor pro zahraniční styky Univerzity Karlovy, Prof. MUDr. Josef Stingl, CSc.; proděkanka pro studijní záležitosti FF UK, Doc. PhDr. Jana Králová, CSc.; Prof. PhDr. Alena Macurová, CSc., autorka akreditovaného bakalářského studijního programu pro české neslyšící a nedoslýchavé studenty na FF UK, Čeština v komunikaci neslyšících; Doc. Ing. Jaroslav Hrubý, CSc., člen Odboru rozvoje lidských zdrojů Úřadu vlády České republiky; PhDr. Hana Urychová, vedoucí Informačně poradenského centra (IPC) UK; Prof. Alan Hurwitz, Ed.D., více prezident NTID v Rochesteru; Assoc. Prof. William Clymer, koordinátor projektu PEN-International; Robert Andrew Battmer, J.D., zástupce americké nadace a Prof. Alexander G. Stanevskij, ředitel Centra pro studia neslyšících Baumanovy technické univerzity v Moskvě.

Seminář byl zahájen slavnostními projevy PhDr. Daniely Janákové, CSc., vedoucí českého přípravného seminárního výboru a koordinátorkou výuky angličtiny pro neslyšící na českých vysokých školách, a čestných hostů z ČR i z

USA. Ředitel projektu PEN-International (Post Secondary Network International), Prof. Jim DeCaro, člen Úřadu více prezidenta NTID v Rochesteru, ve svém projevu zdůraznil, že tento významný mezinárodní projekt, v rámci něhož se konal i pražský srpnový seminář, je zaměřen na rozvoj terciární sféry vzdělávání neslyšících a poukázal na velkorysou podporu, kterou tomuto a řadě jiných projektů poskytuje nadace Nippon. Více prezident NTID, Prof. Alan Hurwitz, pohovořil o historii a studijních možnostech, jež nabízí neslyšícím studentům NTID, který je součástí Rochesterického technologického institutu (RIT) v USA.

Dopolední přednášky a odpolední semináře se týkaly několika oblastí: obecné lingvistiky, metodologických a psychologických postupů aplikovaných ve výuce neslyšících obecně, praktických metodických návodů k výuce angličtiny a nácviku čtení a psaní pro neslyšící, a rovněž informací o stavu jazykového vzdělávání neslyšících v České republice, USA a ve Velké Británii. Skladba programu byla natolik pestrá, že si každý účastník z něho mohl vybrat to, co ho zajímalo. Odpolední semináře s různou tematikou probíhaly paralelně ve dvou lokalitách: v Mediátéce JC FF UK a v IPC RUK, které pro tento účel ochotně poskytlo své prostory, vybavené potřebnou technikou.

Po ukončení odpoledních seminářů v podvečerních hodinách měli všichni účastníci možnost navštívit Mediátéku JC FF UK a podrobněji se seznámit s jejími fondy speciálních učebních materiálů pro výuku neslyšících, včetně video a počítačových programů.

Českými lektory semináře byli Prof. PhDr. Alena Macurová, CSc., ředitelka Ústavu českého jazyka a teorie komunikace, (přednáška byla zaměřena na obecné lingvistické aspekty cizojazyčné výuky neslyšících); PhDr. Daniela Janáková, CSc., vedoucí Mediátéky JC FF UK, (seminář se týkal informace o stavu výuky angličtiny pro neslyšící studenty na FF UK a přehledu metod aplikovatelných ve výuce angličtiny neslyšících studentů obecně); a Mgr. Pavla Machová z Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové (seminář přinesl užitečný soubor praktických ukázek cvičení a metodických postupů z oblasti výuky angličtiny pro neslyšící). Velkou Británii na semináři reprezentovali kolegové z Univerzity ve Wolverhamptonu, Assoc. Prof. John Hay (přednáška se týkala přehledu výsledků výzkumného projektu o stavu vzdělávání neslyšících ve Velké Británii) a Joan Fleming, M.A. (seminář byl zaměřen na praktické otázky spjaté s výukou angličtiny pro neslyšící). Oba tito pedagogové se zúčastnili i předchozího pražského semináře v roce 2000. Rusko bylo zastoupeno Assoc. Prof. Galinou Kirsanovou z Baumanovy technické univerzity v Moskvě (přednáška se týkala metodických postupů aplikovaných ve výuce angličtiny pro neslyšící na BTUM). Největší počet lektorů, stejně jako v roce 2000, poskytlo USA.

Měli jsme možnost přivítat celkem sedm amerických pedagogů, specializovaných na různé vědní disciplíny, související s výukou neslyšících. Problematiky spjaté s výchovou a vzděláváním neslyšících se týkala vynikající přednáška Prof. Alana Hurwitze, Ed.D. a jeho ženy Vicki Hurwitz, M.S., založená na osobní zkušenosti s výchovou jejich dvou dětí; na psychologické aspekty výuky neslyšících byla zaměřena přednáška Prof. Sidney Barefoota; možností profesního uplatnění neslyšících se týkal seminář Pat DeCaro, M.S./C.A.S.; na ukázky různých metodických postupů ve výuce angličtiny byly zaměřeny přednášky a semináře Prof. Jerryho Berenta, Ph.D., Assoc. Prof. Johna Panary, M.A., a Prof. Kathleen Eilers-Crandall, Ph.D.

Téměř všechny přednášky a semináře byly vedeny formou Power-pointové prezentace, Dr. Janáková demonstrovala na semináři ukázky video programů o pobytu českých neslyšících studentů Univerzity Karlovy a Univerzity Hradec Králové na Letních školách anglického jazyka. Tyto třítydenní Letní školy byly prozatím uspořádány třikrát na Gallaudetově univerzitě a jedenkrát na Univerzitě v Bristolu na bázi dohod o dlouhodobé spolupráci, které uzavřela Dr. Janáková s těmito univerzitami během svých zahraničních stáží.

Seminář, který se obecně setkal s kladným ohlasem, byl zakončen v pátek bohatou panelovou diskusí k dané problematice a předáním certifikátů o absolvování semináře všem jeho účastníkům, kteří vyslovili naději, že po tomto semináři budou následovat další podobné akce.

Dr. Janáková, která z velké části připravila tento seminář, stejně jako seminář předchozí, podotkla, že bez mladých a pracovitých spolupracovníků toto bohužel již možné nebude a že je třeba co nejdříve přijmout do Mediátéky mladou absolventku oboru anglistika, která by se jednak specializovala na výuku neslyšících na FF UK, a jíž by také bylo možné předat nejen všechny zkušenosti, ale v budoucnu také veškeré zahraniční kontakty a projekty, protože kvalitní odborník musí mít čas vyrůst. Zároveň vyslovila naději, že mladí učitelé angličtiny pro neslyšící se budou mít zájem naučit rovněž český znakový jazyk, který je mateřštinou neslyšících, a to na takové úrovni, aby jím mohli dané učivo vykládat, což by nejen usnadnilo samu komunikaci s neslyšícími studenty, ale zároveň by odpadla závislost na tlumočnicích a možný významový posun při přenosu informace a výkladu učiva.

V rámci tohoto semináře proběhlo také jednání o možnostech spolupráce Mediátéky JC FF UK s Centrem pro studia neslyšících Baumanovy technické univerzity v Moskvě, která prozatím bude patrně realizována prostřednictvím

začlenění tohoto centra do projektu Mediatéky, týkajícího se pořádání Letních škol pro neslyšící studenty ve Velké Británii a společné účasti na realizaci dalších etap projektu PEN-International.

Kromě certifikátů obdrželi všichni účastníci anglickou verzi Metodologického průvodce výukou angličtiny pro neslyšící, kterou připravil tým Mediatéky JC FF UK pod vedením Dr. Janákové. Tento tým rovněž připraví k vydání další seminární sborník, jehož kopie budou bezplatně rozeslány všem účastníkům semináře začátkem roku 2005. Tou dobou si bude možné v Mediatéce objednat za režijní cenu také kopii videozáznamu buď celého průběhu semináře nebo záznamu jednotlivých dnů či přednášek podle přání. V nejbližší době bude rovněž rozsáhlá fotogalerie a informace o semináři k dispozici všem zájemcům na internetových stránkách Mediatéky:

<http://jc.ff.cuni.cz/mmp/deaf/deaf.htm> (česká verze)

http://jc.ff.cuni.cz/mmp/deaf/E_deaf.htm (anglická verze).

Na těchto stránkách lze také nalézt dokumentaci o všech ostatních akcích pořádaných Mediatékou pro české neslyšící a nedoslýchavé vysokoškolské studenty na pomoc jejich studiu anglického jazyka.

Ty, kteří se srpnového pražského semináře zúčastnit nemohli, jistě potěší kontakt na webové seminární stránky, které vytvořili kolegové z NTID. Na této adrese lze nalézt stručné popisy a shrnutí všech prezentací:

<http://www.pen.ntid.rit.edu/ewc/engcr/schedule.htm>

(k otevření zdroje dalších informací stačí kliknout na příslušný název přednášky nebo semináře v týdenním programu).

Kliknutím na modré odkazy materials, resources a handouts se otevřou zájemcům k nahlédnutí i vytištění další materiály k jednotlivým přednáškám a seminářům celého programu, někdy i úplná znění prezentací, tak jak je poskytli k uveřejnění jednotliví lektori semináře. Většina těchto dokumentů však vyžaduje k otevření prohlížečící program Adobe Acrobat Reader. Bezplatnou verzi tohoto prohlížeče lze získat na adrese:

<http://www.adobe.com/products/acrobat/readstep2.html>

Vcelku lze říci, že pražský seminář splnil své poslání. Stal se nejen bohatým zdrojem informací pro všechny zúčastněné, ale především setkáním lidí dobré vůle a manifestem velkého přátelství, které dokáže překonat mnohé bariéry.

PhDr. Daniela Janáková, CSc.
vedoucí Mediatéky JC FF UK,
koordinátorka výuky anglického
jazyka pro neslyšící studenty
na českých vysokých školách